

Duurzaamheidsverslag 2023

Naar een helderder hemel

*Wij bieden de meest veilige, duurzame en unieke ervaring
aan elke gebruiker van het luchtruim.*

skyeeyes

Inhoudstafel

1.	INLEIDING	
	1.1. Voorwoord	04
	1.2. Over dit verslag	06
	1.3. Over skeyes	07
2.	MVO-STRATEGIE	
	2.1. Materialiteitsbeoordeling en stakeholders	12
	2.2. Drie aandachtsgebieden en overzicht van doelen	13
3.	PRESTATIES EN REALISATIES	
	3.1. Duurzaam	15
	3.2. Betrokken	22
	3.3. Gedeeld	27
4.	OP DE RADAR: SKEYES IN 2024 EN DAARNA	32
5.	BIJLAGEN	
	5.1. Resultaten 2023	33
	5.2. GRI-inhoudsopgave	35
	5.3. Gebruikte afkortingen	39

1. INLEIDING

1.1. Voorwoord

Geachte lezer,

Met trots stel ik u ons duurzaamheidsverslag 2023 voor, dat ons engagement weerspiegelt om een duurzamere toekomst voor de luchtvaartindustrie in België uit te bouwen. Bij skeyes gaat onze verantwoordelijkheid verder dan het begeleiden van vliegtuigen, we zetten ons in om zowel de mensen als de planeet te beschermen.

In elk aspect van onze activiteiten geven we voorrang aan een efficiënt gebruik van het luchtruim, bevorderen we groene landingen en zorgen we voor de veiligheid van onze klanten, onze werknemers en de gemeenschap die we dienen.

We streven ernaar om duurzaamheid te verankeren in onze dagelijkse activiteiten.

Dit MVO-rapport geeft een gedetailleerd overzicht van onze aanpak, engagementen en vooruitgang met betrekking tot onze 3 strategische duurzaamheidspijlers: duurzaam, betrokken, gedeeld.

In ons streven naar een duurzame toekomst erkennen we het cruciale belang van gezamenlijke inspanningen om klimaatverandering tegen te gaan.

We zetten ons in om onze uitstoot van broeikasgassen te verminderen in lijn met onze doelstellingen voor het koolstofarm maken van onze economie door middel van initiatieven op verschillende gebieden. In 2023 hebben we onze totale uitstoot van broeikasgassen met 7% verminderd ten opzichte van 2022 en met 4% ten opzichte van ons basisjaar 2019.

We willen onze betrokkenheid bij onze mensen vergroten door een veilige en inclusieve omgeving te creëren waarin onze collega's kunnen groeien en zich gesterkt voelen. We blijven ook investeren in hun welzijn, stimuleren een actieve levensstijl en ondersteunen een gezonde balans tussen werk en privé. We hebben deelgenomen aan twee evenementen (Internationale Vrouwendag en de Global Aviation Gender Summit) om onze inzet voor gendergelijkheid, diversiteit en inclusie te voeden en te versterken.

Via partnerschappen met luchtvaartmaatschappijen, vliegtuigfabrikanten en andere belangrijke spelers in de sector werken

we samen aan innovatieve oplossingen die gemeenschappen helpen en bijdragen aan een duurzamere, inclusievere en rechtvaardigere samenleving voor mens en milieu.

In samenwerking met Defensie stroomlijnt skeyes zijn radars om de horizon voor de ontwikkeling van

windenergie te verbreden. Dit project wordt gedeeltelijk ondersteund door een federale subsidie van € 6.750 miljoen.

Dit alles zou niet mogelijk zijn geweest zonder onze toegewijde collega's, onze professionele stakeholders, onze lokale gemeenschappen en andere belangrijke partners van onze maatschappelijke projecten.

Ondanks onze vooruitgang zijn we niet blind voor de uitdagingen die voor ons liggen. De weg naar duurzaamheid is dynamisch en vereist constante innovatie en samenwerking. We zijn vastbesloten om deze uitdagingen aan te gaan en creatieve oplossingen te vinden die bijdragen aan een duurzamere luchtvaartsector.

We streven ernaar om uitdagingen samen aan te gaan als een team, door strategisch en samen te werken met onze industriële partners en stakeholders. We kijken uit naar 2024, wanneer we onze strategie herzien in lijn met de nieuwe beheersovereenkomst en EU-regelgeving, zoals de CSRD en andere aankomende wetgeving.

Bedankt om dit verslag te lezen en deel uit te maken van de duurzame toekomst van de luchtvaart.

Johan Decuyper, CEO

1.2. Over dit verslag

skeyes stelt met trots zijn vijfde duurzaamheidsverslag voor, volgens GRI.

Dit verslag geeft een samenvatting van hoe we onze strategie voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) implementeren en wat we het afgelopen jaar hebben bereikt. Al onze afdelingen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van dit verslag, dat is beoordeeld door de Chief Compliance Officer en goedgekeurd door het directiecomité.

“Dit verslag getuigt van onze voortdurende inspanningen om de weg te wijzen naar een duurzamere luchtvaartsector.”

Johan Decuyper, CEO

→ **Rapporteringsperiode:**

Publicatie van het verslag in 2024. Rapportering over het boekjaar 2023. Het verslag kan online worden gedownload en op verzoek worden afgedrukt.

→ **Scope :**

Dit verslag heeft betrekking op skeyes België, met hoofdkantoor te Tervuursesteenweg 303, 1820 Steenokkerzeel. Er zijn geen aanzienlijke veranderingen in vergelijking met vorige rapporteringsperiodes in termen van toepassingsgebied of afbakening. Eventuele herformuleringen van informatie uit vorige verslagen en de redenen daarvoor worden duidelijk vermeld in het verslag.

→ **Contactgegevens:**

Als u vragen heeft over dit verslag, neem dan contact op met: Alain Ntwari, MVO-Assistent bij skeyes, nta@skeyes.be

→ **Redactie:**

Alain Ntwari, MVO-Assistent bij skeyes

→ **skeyes bestuursmodel:**

Als een autonoom overheidsbedrijf valt skeyes onder de Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven. De bepalingen van het Belgische Wetboek van Vennootschappen zijn enkel van toepassing in gevallen waarbij de Wet van 21 maart 1991 er expliciet naar verwijst.

→ **Het bestuursmodel van skeyes wordt gekenmerkt door:**

Een Raad van Bestuur; de oprichting binnen de Raad van Bestuur van een Auditcomité, een Strategisch Comité en een Bezoldigingscomité; een Directiecomité dat bestaat uit de CEO en de leden van het Directiecomité. Daarnaast zijn er de toezichhoudende organen, zoals het College van Commissarissen en de Regeringscommissaris. Er hebben zich in deze verslagperiode geen significante wijzigingen voorgedaan in de organisatie en toeleveringsketen.

1.3. Over skeyes

→ Activiteiten:

skeyes staat 24/7 in voor de veiligheid en efficiëntie van het luchtverkeer in België. De verkeersleiders van skeyes beheren dagelijks ongeveer 2.500 vliegtuigen, goed voor bijna één miljoen vliegbewegingen per jaar.

Het autonome overheidsbedrijf is actief in het hart van Europa, in een van de drukste en meest complexe delen van het luchtruim van het continent. skeyes is actief op Brussels Airport en op de luchthavens van Antwerpen, Charleroi, Kortrijk, Luik en Oostende.

Dankzij zijn CANAC2-controlecentrum beheert skeyes de vliegbewegingen boven België en een deel van Luxemburg tot op een hoogte van 7.500 meter.

Het bedrijf vertrouwt op meer dan 900 ervaren medewerkers die ten dienste staan van zijn klanten: luchtvaartmaatschappijen, luchthavens, de luchtvaartsector en de overheid. skeyes ontwikkelt ook innovatieve diensten op het vlak van drones en draagt bij tot een duurzame toekomst van de luchtvaartsector.

skeyes is lid van het FABEC, een gezamenlijk luchtruimblok (België, Luxemburg, Nederland, Duitsland, Frankrijk en Zwitserland) met als doel de efficiëntie van de luchtvaartnavigatie in het hart van Europa te verbeteren in het kader van het Gemeenschappelijk Europees Luchtruim.

309,6 miljoen

Jaarlijkse omzet (in EUR)

959.791

Aantal vliegbewegingen
beheerd door skeyes per jaar.

32 miljoen

De Belgische luchthavens verwelkomden
32 miljoen passagiers in 2023.

Dat is 13% meer dan in 2022, maar nog altijd 9%
minder dan in 2019, voor het uitbreken van de
gezondheids crisis.

2.630

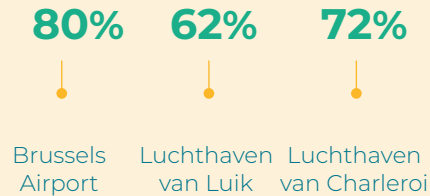
Aantal vliegbewegingen
beheerd per dag (gemiddelde).

Totaal aantal aanvragen voor windmolens. 458

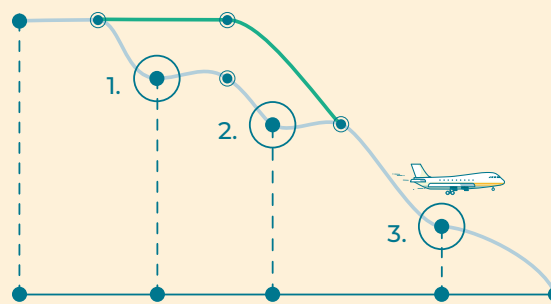
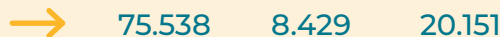
In 2023 ontving skeyes 458 aanvragen voor de bouw van
nieuwe windturbines, een stijging van 18% ten opzichte van
de 388 aanvragen in 2022. Op 31 december 2023 werden er al
337 aanvragen goedgekeurd door skeyes.

Feitelijke vergelijking
tussen groene
landingen en
aankomsten in
2023:

Percentage *Continuous Descent Operations*,
groene landingen
in Brussel (80%),
Luik (62%) en
Charleroi (72%).

Totaal aantal
groene
landingen:
104.118.

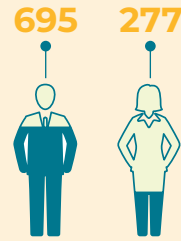

*Een CDO (*Continuous Descent Operation*) is een operatie waarbij het vliegtuig continu daalt, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van minimale motorkracht, afhankelijk van de kenmerken van de vlucht en de luchtverkeerssituatie. Dit zorgt voor een vermindering van de geluidsoverlast, het brandstofverbruik en de uitstoot van broeikasgassen. De naderingsfase is zeer brandstofintensief. Bij een conventionele nadering daalt het vliegtuig in etappes. Om die tussenstappen te vermijden en het vliegtuigverbruik te verminderen, kunnen verkeersleiders het luchtverkeer zodanig beheren dat vliegtuigen kunnen landen met behulp van de Continuous Descent Operation (CDO)-procedure. De prestaties van Continuous Descent Operations (CDO) variëren aanzienlijk van luchthaven tot luchthaven als gevolg van meerdere externe factoren. Deze factoren omvatten onder meer de bekendheid van piloten met vliegende CDO's en hun ervaring met de specifieke luchthaven, wat van invloed is op hun vermogen om een optimaal afdalingsprofiel te behouden. Ervaring met luchtverkeersleiding (ATC) speelt ook een cruciale rol, omdat ATC-beslissingen van invloed kunnen zijn op het gemak waarmee een CDO kan worden verkregen. Bovendien kunnen de intensiteit van het verkeer op een luchthaven en de vraag of het militaire luchtruim actief of inactief is, CDO-praktijken beperken of faciliteren.

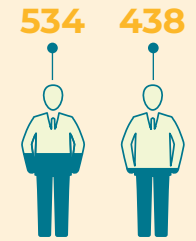
We hebben 972 werknemers (cijfers eind 2023) waarvan 277 vrouwen en 695 mannen.

972

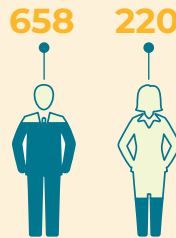
534 statutaire werknemers
438 contractuele werknemers

972

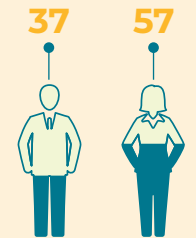
658 mannen werken voltijds
220 vrouwen werken voltijds.

878

37 mannen werken deeltijds
57 vrouwen werken deeltijds

94

In 2023 hebben we 103 nieuwe medewerkers aangenomen.

103

18 nieuwe ATCO's hebben hun ATCO-opleiding afgerond en 37 kandidaat-luchtverkeersleiders zijn begonnen met hun opleiding in 2023.

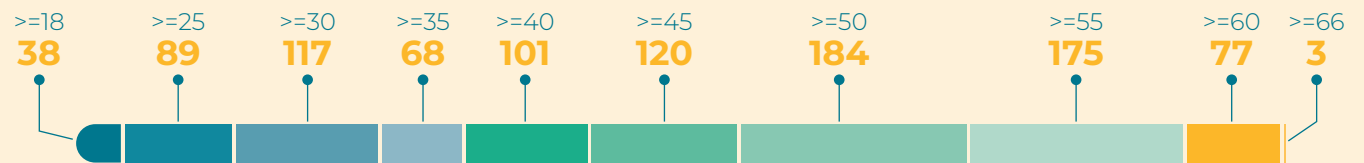
18+37

Leeftijdscategorieën medewerkers:

972

Medewerkers per 31 december 2023

Verdeling van nationaliteiten:

972

Medewerkers per
31 december 2023

Het onderstaande diagram illustreert de waardeketen:

ONTWIKKELINGEN & PROJECTEN

- Veiligheidsstudies & analyse
- Bedrijfscontinuïteit
- Risicobeheer
- Partnerschappen (militairen, luchthavens, ...)
- Innovatie (drones, ...)
- Technologieën
- Vluchtprocedures en -routing

→

INKOOP, LOGISTIEK & INFRASTRUCTUUR

- ICT & technische apparatuur
- Kantoorartikelen & nutsvoorzieningen
- Sourcing & outsourcing
- Gebouwen
- Vloot

→

SITE OPERATIES

- Luchtverkeersleiding
- Torens
- Meteorologie
- Opleiding
- Technische ondersteuning
- Kantoorwerk

→

STAKEHOLDER RELATIES

- Klantendienst
- Publieke zaken
- Beheer van luchtvaartinformatie
- Externe & interne communicatie
- Arbeidsverhoudingen

MVO-governance structuur

MVO ontwikkelt zich snel. Nieuw wetenschappelijk onderzoek, geoptimaliseerde naderingen en oplossingen om verschillende effecten te verhelpen vereisen een voortdurende screening. Daarnaast vereist het veranderende nationale, EU- en internationale regelgevingslandschap voortdurende controle. Dit steeds veranderende MVO-landschap vereist dat onze organisatie er steeds meer naar streeft om duurzaamheid in al onze activiteiten te verankeren. Daarom hebben we de afgelopen twee jaar een sterkere MVO-governancestructuur opgezet, zoals te zien is in grafiek:

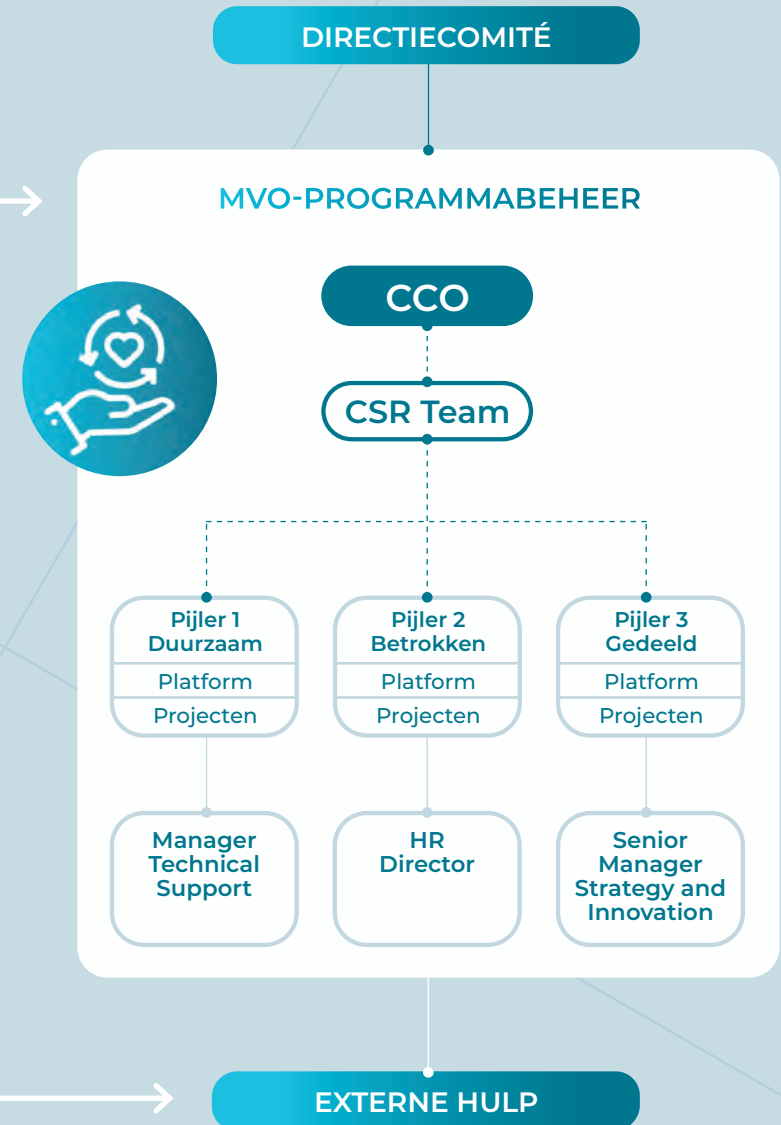
Het directiecomité definieert de algemene MVO-strategie, begeleidt de implementatie ervan en houdt toezicht op de implementatie van duurzame praktijken in alle activiteiten.

De Chief Compliance Officer houdt toezicht op de CSR-afdeling en zorgt ervoor dat de CSR-praktijken van het bedrijf voldoen aan de wettelijke voorschriften en ethische normen, terwijl ook doelstellingen voor duurzame ontwikkeling worden geïntegreerd in het algemene compliance-kader van de organisatie.

Het CSR team is ervoor verantwoordelijk om de strategie te implementeren, een actieplan op te stellen en toezicht te houden op de uitvoering van activiteiten. Het CSR team rapporteert rechtstreeks aan het directieteam, zorgt voor afstemming op de doelstellingen van de organisatie en geeft regelmatig updates over onze voortgang op het gebied van MVO.

Het CSR team ondersteunt MVO-initiatieven en coördineert de praktische uitvoering van de duurzaamheids-inspanningen die zijn opgebouwd rond 3 strategische pijlers.

skeyes doet ook een beroep op **externe experts** om initiatieven te ondersteunen indien nodig.

2. MVO-STRATEGIE

2.1. Materialiteitsbeoordeling, de waardeketen en de stakeholders

Op basis van de resultaten van een onafhankelijk onderzoeksbureau en een interne enquête hebben functionele deskundigen deelgenomen aan een reeks workshops om de materiële onderwerpen van skeyes te definiëren en te anticiperen op de visie van onze externe stakeholders op deze zaken.

Dit resulteerde in de volgende lijst die volgens ons de meest relevante duurzaamheidgerelateerde onderwerpen voor skeyes weergeeft. Met andere woorden, de onderwerpen waarbij skeyes de grootste impact heeft of zou kunnen hebben op het milieu, de maatschappij en haar mensen:

- beperking van klimaatverandering en energiegebruik;
- gebruik van hulpbronnen en afvalbeheer;
- biodiversiteit heeft betrekking op alle soorten leven op aarde. Het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (CBD) van de Verenigde Naties beschrijft het als “de diversiteit binnen soorten, tussen soorten en ecosystemen, inclusief planten, dieren, bacteriën en schimmels;
- onze werknemers, met extra aandacht voor betrokkenheid, welzijn,
- ontwikkeling en diversiteit, gelijkheid en inclusie (DE&I);
- arbeidsomstandigheden van de werknemers van onze partners;
- bedrijfscultuur;
- partnerschappen & innovatie

We herzien onze huidige kijk op de impactmaterialiteit om ons voor te bereiden op de komende *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD). Als onderdeel van dit proces zullen we externe stakeholders raadplegen over de toepassing van de nieuwe vereiste standaarden, zoals een dubbele materialiteitsbeoordeling die financiële risico's en kansen in verband met ESG in overweging neemt.

2.2. Drie aandachtsgebieden en overzicht van doelen

Wij streven ernaar om onze klanten veilige, continue en efficiënte luchtvaartnavigatiediensten te leveren en tegelijkertijd de nodige stappen te ondernemen om:

- (1) duurzaamheid te integreren in onze dagelijkse activiteiten,
- (2) de betrokkenheid van werknemers te vergroten,
- (3) gedeelde waarde te creëren met onze stakeholders en met de gemeenschap als geheel.

In lijn met de huidige materialiteitsbeoordeling zijn **onze MVO-strategie** en -acties gericht op drie strategische pijlers (Duurzaam, Betrokken en Gedeeld), zoals geïllustreerd in het diagram rechts.

Onze MVO-strategie is ontwikkeld met de *Sustainable Development Goals* (Duurzame ontwikkelingsdoelen of SDG's) van de 2030-agenda van de Verenigde Naties als kader.

Onze bijdrage aan de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)

De bijdrage van skeyes aan de 17 SDG's van de Verenigde Naties (VN) werd bepaald na een uitgebreide analyse door een intern team dat zich met deze taak bezighield. Voor alle 169 subdoelstellingen van de VN 2030-agenda werd de aard van de impact van de kernactiviteiten van skeyes beoordeeld op basis van:

- materiële impact: significante directe impact van de kernactiviteiten van skeyes;
- verbonden impact: indirecte of niet-significante impact van de kernactiviteiten van skeyes;
- vrijwillige impact: indirect gerelateerd aan de kernactiviteiten van skeyes.

Hierdoor kon skeyes de primaire SDG's identificeren waaraan het bedrijf in de toekomst een significante bijdrage wil leveren.

De implementatie van deze MVO-strategie zal ons helpen om ambitieuze duurzaamheidsdoelen te bereiken en rechtstreeks bij te dragen aan de primaire SDG's.

De implementatie van deze MVO-strategie zal ons helpen om **ambitieuze duurzaamheidsdoelen** te bereiken en rechtstreeks bij te dragen aan de primaire SDG's.

Duurzaam

- **50%** vermindering van de CO₂-uitstoot scope 1 en 2 tegen 2030 vs. 2019;
- voor de periode 2020-2025, **2%** vermindering van het elektriciteitsverbruik en **3%** van het gas- en brandstofverbruik in gebouwen en vloot per jaar;
- tegen 2025, **50%** groene wagens (elektrisch, hybride en CNG) in de vloot van bedrijfs- en dienstvoertuigen;

Betrokken

- tegen 2025 maakt **40%** van de medewerkers gebruik van duurzaam vervoer;
- MVO-bewustzijn en betrokkenheid van medewerkers promoten.

Gedeeld

- innovatieprojecten evalueren op basis van duurzaamheidsimpact (drones, digitale torens, windenergie);
- gezamenlijke MVO-gerelateerde projecten met de belangrijkste stakeholders promoten.

3. PERFORMANCE ET RÉALISATIONS

De totale uitstoot van broeikasgassen is onderverdeeld in 3 scopes:

- **Scope 1** : Brandstofverbruik, gebouwen, brandstofbesparing - wagenpark, aardgasverbruik
- **Scope 2** : Ingekochte elektriciteit
- **Scope 3** : Brandstof- en energiegerelateerde activiteiten, afval, zakenreizen, woon-werkverkeer, ingekochte goederen en diensten, kapitaalgoederen

Net als in voorgaande jaren hebben we ons gericht op het verminderen van onze ecologische voetafdruk en hebben we onze medewerkers aangemoedigd om duurzame praktijken toe te passen. De ecologische voetafdruk van skeyes voldoet aan het Greenhouse Gas (broeikasgas, BKG) Protocol.

De totale koolstofvoetafdruk voor 2023 bedraagt 19,900 ktCO₂e. Dit is een vermindering van 7% ten opzichte van onze koolstofvoetafdruk voor 2022, die 21.400 ktCO₂e bedroeg, en een vermindering van 4% ten opzichte van ons basisjaar 2019. Onze scope 1- en scope 2-uitstoot is sinds het basisjaar 2019 gestaag gedaald. In 2023 zijn we erin geslaagd om onze scope 1

3.1. Duurzaam

Koolstofvoetafdruk

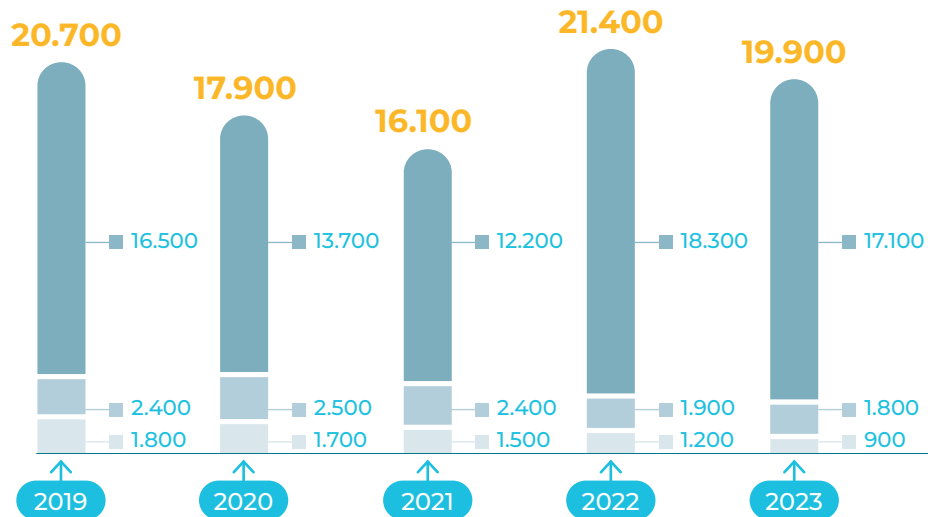
- en scope 2-uitstoot met 11% te verminderen ten opzichte van 2022, waarmee we al onze jaarlijkse reductiedoelstellingen van -3% voor aardgas- en brandstofverbruik en -2% voor elektriciteitsverbruik hebben bereikt.

In 2023 waren er geen wijzigingen in de methodologie die werd gebruikt om de koolstofvoetafdruk van skeyes te berekenen. Pas in 2022 verbeterde skeyes zijn methodologie en verbeterde de gegevensverzamelingsmethode door kapitaalgoederen (CAPEX) en aangekochte goederen en diensten (OPEX) op te nemen voor alle jaren, inclusief het basisjaar 2019.

Voor OPEX- en CAPEX-uitstoot werken we met activiteitendata op basis van uitgaven. Deze uitgaven (in €) worden vertaald naar een uitstoot (CO₂e) door een gemiddelde emissiefactor uit de industrie toe te passen. Deze industriegemiddelden hebben intrinsiek een bijbehorend hoog onzekerheidsniveau, dat kan oplopen tot 80%.

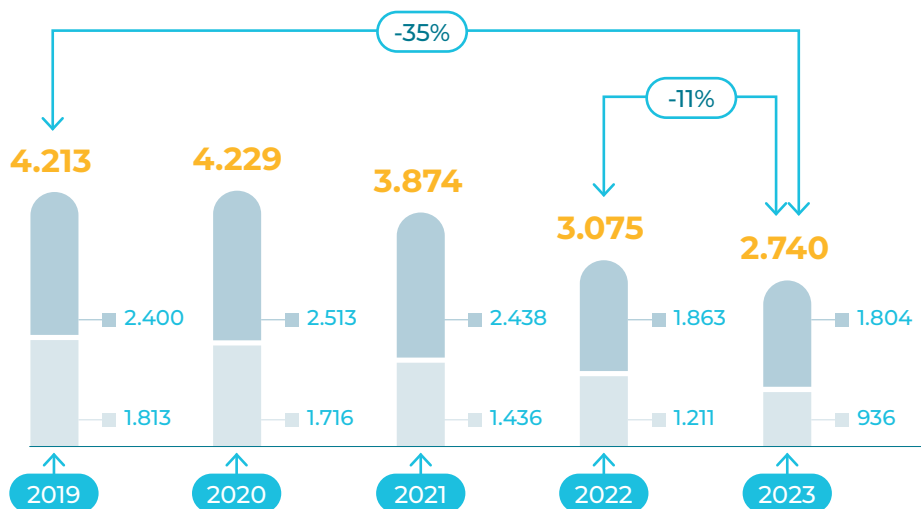
Gezien het belang van CAPEX en OPEX in de totale CO₂-voetafdruk en de daarmee samenhangende hoge mate van onzekerheid, zullen we blijven werken aan een verschuiving van op uitgaven gebaseerde activiteitsgegevens naar fysieke gegevens om de nauwkeurigheid van de gegevens te vergroten.

Evolutie van de koolstofvoetafdruk van skeyes - [ktCO₂e]

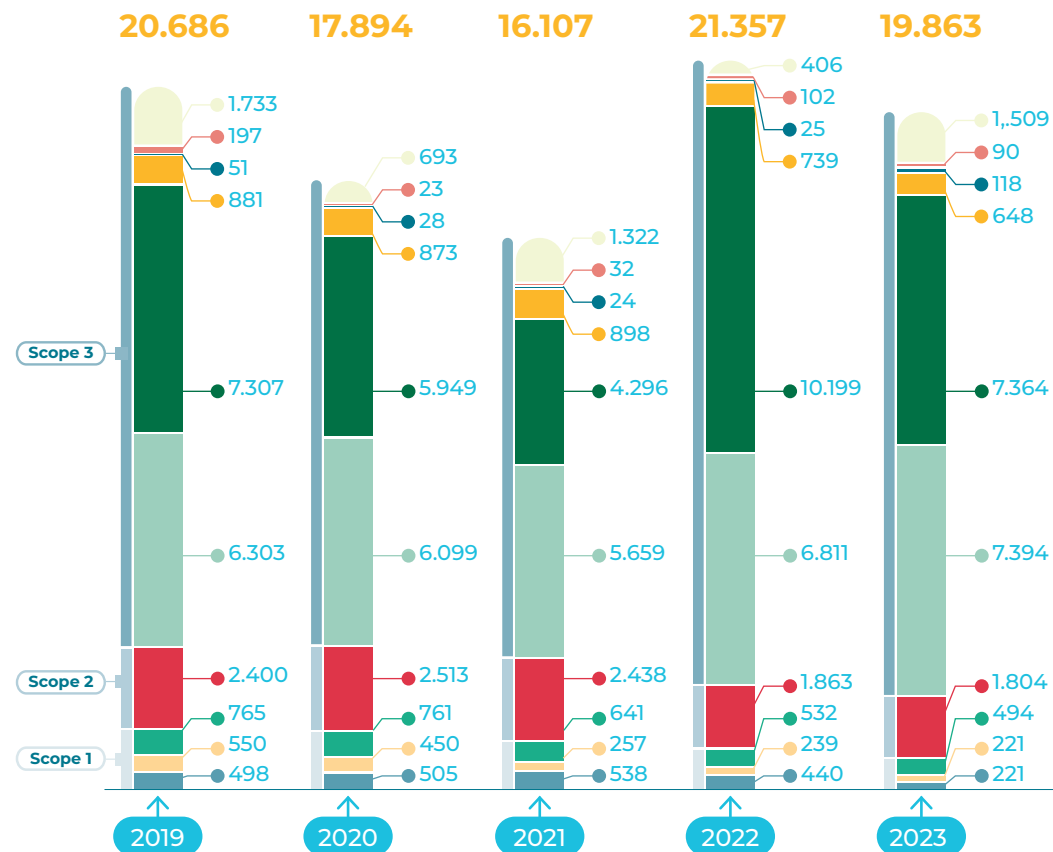

Het aandeel van scope 3 daalde tussen 2020 en 2021 als gevolg van de vertraging van de investeringen tijdens de COVID 19-periode. De sterke stijging in 2022 is te wijten aan de hervatting van de investeringen en de hoge inflatie.

Evolutie van scope 1 & 2 uitstoot - (locatie-gebaseerd) [ktCO₂e]

Evolutie van de koolstofvoetafdruk van skeyes met exacte cijfers (locatie-gebaseerd) [ktCO₂e]

De toename van het afval in 2023 is te wijten aan een container van 126 liter olieafval op de luchthaven van Oostende. De toename van het woon-werkverkeer wordt deels verklaard door de toename van het aantal VTE's en de verbetering van de wijze van dataverzameling.

→ Resultaten in 2023:

De koolstofvoetafdruk van skeyes bedroeg in totaal 19,9k ton CO₂e in 2023.

De onrechtstreekse uitstoot van scope 3 vertegenwoordigt 86% van de totale koolstofvoetafdruk, waarvan kapitaalgoederen (37%) en aangekochte goederen en diensten (37%) de grootste categorieën zijn.

Scope 1- en scope 2- uitstoot vertegenwoordigen 14% van de totale koolstofvoetafdruk. Hier is de meeste uitstoot afkomstig van het verbruik van elektriciteit (9%) en aardgas (2%).

Alle elektriciteit die we inkopen (voor ons hoofdkantoor en onze Communication Navigation and Surveillance (CNS)-

apparatuur) is groen. De cijfers in de grafiek zijn echter gebaseerd op locatie. Met deze methode kunnen we het elektriciteitsverbruik transparant bijhouden. In de marktgebaseerde benadering zou de totale koolstofvoetafdruk van skeyes 18.062 tCO₂e bedragen, aangezien de scope 2-uitstoot gelijk zou zijn aan 0.

→ Factoren die de uitstoot in 2023 bepalen:

- **Scope 1:** De directe uitstoot wordt voornamelijk veroorzaakt door aardgas en olie voor de verwarming van gebouwen (respectievelijk 53% en 24% van de uitstoot van scope 1).
- **Scope 2:** Locatiegebonden uitstoot van elektriciteit wordt voornamelijk veroorzaakt door het hoofdkantoor in Steenokkerzeel

(70% van de totale uitstoot van elektriciteit) en regionale CNS-uitrusting (13% van de totale uitstoot van elektriciteit).

- **Scope 3:** De meeste indirecte uitstoot is gerelateerd aan kapitaalgoederen (37%) en ingekochte goederen en diensten (37%).

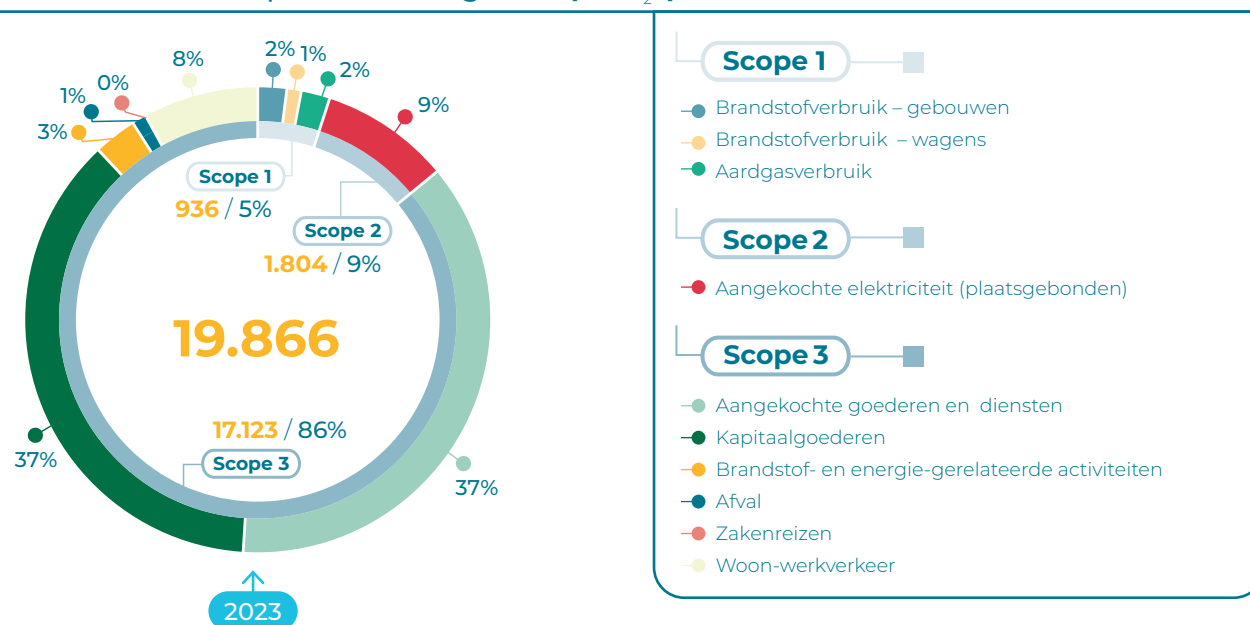
→ Scope 3 uitstoot daalde met 6% ten opzichte van 2022, maar steeg met 4% ten opzichte van het basisjaar 2019:

Dit komt overeen met 17,1 ton CO₂e op een totaal van 19,9 ton CO₂e in de scopes 1, 2 en 3. De volatiliteit van de uitstoot in scope 3 is toe te schrijven aan investeringen in kapitaalgoederen en de aankoop van goederen en diensten. Het OPEX-aandeel is langzaam gestegen van 30% in het basisjaar naar 32% in 2022 en 37% in 2023. CAPEX is echter gevoeliger voor schommelingen in investeringen. Het aandeel van CAPEX is gestegen van 35% in 2019 naar 48% in 2022 en weer gedaald naar 37% in 2023.

In de loop van 2023 heeft skeyes aanzienlijk geïnvesteerd in telematica, ILS en IT-uitrusting (CAPEX). De OPEX stegen voornamelijk door de toename van de investeringen in consultancydiensten. Het is ook gestegen door de uitzonderlijk hoge inflatie in 2023.

Elke aankoop van goederen en diensten en investering in kapitaalgoederen werd onderzocht en doorgelicht om onze duurzaamheidsstrategie en algemene opdracht hoog te houden.

Koolstofvoetafdruk per BKG-categorie - [ktCO₂e]

Energieverbruik

→ Het energiebesparingsplan van skeyes:

We zetten ons in om onze energiebesparingsdoelstellingen van 2% per jaar voor elektriciteitsverbruik en 3% per jaar voor gas- en brandstofverbruik in onze gebouwen en commerciële vloot van 2020 tot 2025 te behalen.

Verschiedende maatregelen om het energieverbruik te verminderen die tijdens de energiecrisis in 2022 werden ingevoerd, waren in 2023 nog steeds van kracht. Deze maatregelen omvatten het verlagen van de temperatuur in alle gebouwen tot 19°C, het reguleren van het gebruik van airconditioning tot maximaal 27°C en het uitschakelen van verlichting tussen 19.00 en 6.00 uur. Andere maatregelen zijn het beperken van de werkingsuren van ventilatiegroepen in kantoorgebouwen en het verlagen van de ketelwatertemperatuur van 75°C naar 65°C. Bovendien hebben we maatregelen voor de middellange en lange termijn geïdentificeerd die aansluiten bij de duurzame benadering van energiebesparing van skeyes en die zullen helpen bij het behalen van onze doelstellingen voor uitstootvermindering.

Deze maatregelen omvatten het installeren van aanwezigheidsdetectoren voor verlichting en ventilatie, bewegingsdetectoren voor verlichting in gangen en sanitair, en zonwering op gevels van gebouwen. We zullen ook zonnepanelen installeren en warm water produceren met behulp van warmtekrachtkoppeling (WKK).

→ Resultaten 2023 :

Dankzij deze energie-efficiëntiemaatregelen zijn we erin geslaagd onze uitstoot van scope 1 en scope 2 in 2023 met 35% te verlagen ten opzichte van het basisjaar 2019, en met 11% ten opzichte van 2022.

Wat betreft het verbruik van aardgas en stookolie hebben we onze jaarlijkse doelstelling van -3% overtroffen, met -14% voor aardgas en -30% voor stookolie. De zachte wintertemperaturen van 2023 hielpen het verbruik van aardgas en stookolie te verminderen. Op dezelfde manier overtroffen we onze jaarlijkse doelstelling van -3% voor brandstof voor bedrijfswagens, waardoor het brandstofverbruik met 6% daalde.

Ons totale elektriciteitsverbruik is in 2023 met 3% gedaald, waarmee we onze jaarlijkse doelstelling van -2% hebben bereikt. De daling kan worden verklaard door een betere energie-efficiëntie (7% minder verbruik door onze CNS-apparatuur). Bovendien is het aantal VTE's (voltijds equivalent) in regionale kantoren met 2% gedaald; het aantal VTE's is de basis van onze scope 2-berekeningsmethode voor deze kantoren.

Het elektriciteitsverbruik voor het hoofdkantoor te Steenokkerzeel bleef stabiel gedurende 2023, ondanks het feit dat we actief meer elektrische voertuigen in ons wagenpark hebben opgenomen. Een verklaring hiervoor is dat het toegenomen elektriciteitsverbruik van

elektrische voertuigen de verminderde elektriciteitsbehoefte in onze kantoren heeft gecompenseerd dankzij de energie-efficiëntiemaatregelen die zijn genomen en het toegenomen bewustzijn onder onze werknemers. In de toekomst zullen we blijven streven naar nog meer energie-efficiëntie en zullen we het bewustzijn onder onze werknemers blijven vergroten. CNS-uitrusting omvat navigatiesystemen, radars, enz. die zich overal in België bevinden, behalve in Steenokkerzeel. De vermindering van het elektriciteitsverbruik kan worden verklaard door de buitengebruikstelling van weinig energiezuinige navigatiehulpmiddelen (radars).

In lijn met Buildings 2.0, een energieoptimalisatieproject om het energieverbruik en de koolstofvoetafdruk te verminderen, voert skeyes een proactief beleid in het ecologisch beheer van zijn gebouwen. We gebruiken nieuwe bouwmaterialen die niet alleen energie besparen door een betere isolatie, maar die ook herbruikbaar zijn na ontmanteling. Dit maakt het mogelijk om te voldoen aan de behoeften van het bedrijf op het gebied van flexibiliteit van de ruimtes zonder bouwafval te genereren. In dit verband werden zes airconditioningsystemen vervangen door energierugwinningssystemen en werden 1.200 verlichtingsarmaturen vervangen door LED-systemen met een veel grotere energie-efficiëntie.

Hernieuwbare energie

skeyes koopt sinds 2015 100% groene elektriciteit in.

In onze MVO-strategie hebben we de doelstelling opgenomen om alleen lokaal opgewekte elektriciteit in te kopen. We hebben ook de mogelijkheden geanalyseerd om fotonvoltaïsche panelen te installeren op de skeyes-site in Steenokkerzeel.

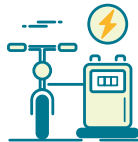

Duurzame aankopen

In 2023 heeft skeyes een uitgebreid beleid voor duurzaam inkopen ingevoerd.

Het beleid schrijft een eerlijke en ethische behandeling van leveranciers voor, naleving van ESG-normen (Environmental, Social en Governance of Milieu, Maatschappij en Bestuur) en naleving van alle toepasselijke wetten. Het schetst de verwachtingen voor leveranciers, waaronder respect

voor mensenrechten, non-discriminatie, eerlijke arbeidspraktijken en milieubeheer. Het beleid bevat ook bepalingen voor transparantie, bestrijding van omkoping, corruptie en belangenvermenging, met als doel een verantwoordelijke en duurzame toeleveringsketen te bevorderen.

Groene mobiliteit

De CO₂-uitstoot van zakenreizen is aanzienlijk gedaald van 197 tCO₂ uitstoot in 2019 tot 90 tCO₂ uitstoot in 2023. In 2023 bestond 63% van de vloot van skeyes uit groene voertuigen, waarvan 46% elektrische voertuigen, 15% hybrides en 2% CNG. Dit is een opmerkelijke verbetering ten opzichte van 2022, toen 58% van de vloot uit groene voertuigen bestond. Dankzij deze vooruitgang is skeyes goed op weg om zijn doelstelling van een 50% groene vloot in 2025 te halen.

In 2023 hebben we een extra oplaadpunt voor elektrische auto's geïnstalleerd in

het H-gebouw, waardoor het totale aantal oplaadpunten voor plug-in hybride en elektrische voertuigen op 23 komt.

Daarnaast hebben we 4 nieuwe oplaadpunten voor e-bikes geïnstalleerd in de fietsenstalling bij het CANAC-gebouw. Dit initiatief is bedoeld om het gebruik van milieuvriendelijke woon-werkverkeeropties onder onze medewerkers aan te moedigen.

Op 27 april 2023 nam skeyes deel aan de campagne Ik Fiets Naar Het Werk, georganiseerd door Cyclis Bike Lease. Zes medewerkers van skeyes namen deel aan het initiatief en legden gezamenlijk 232

kilometer fietsend naar het werk af. De campagne moedigt deelnemers aan om te kiezen voor vervoersopties met een lage uitstoot en een gezondere levensstijl door met de fiets naar het werk te gaan. Door dit te doen, droegen de werknemers bij aan het verminderen van hun ecologische voetafdruk, verbeterden ze hun gezondheid en steunden ze een goed doel. Daarnaast benadrukte de campagne de inclusiviteit van telewerkers, zodat zij ook aan het initiatief konden deelnemen als ze thuis werkten.

Mobiliteit op het werk

Vervoermiddel

- Openbaar vervoer
- Bedrijfswagen
- Eigen wagen
- Fiets

Spreading volgens duurzaam vervoermiddel:

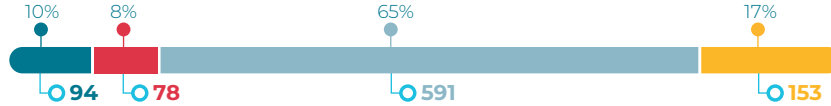
Pendelaars van skeyes in 2019

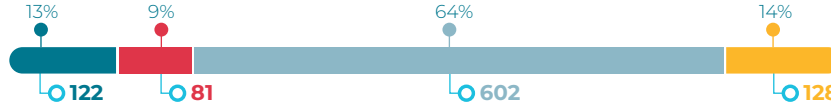
Pendelaars van skeyes in 2020

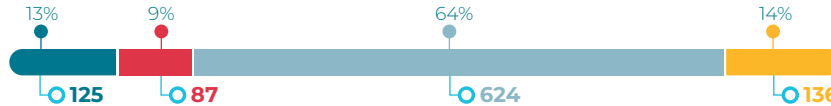
Pendelaars van skeyes in 2021 medewerkers

Pendelaars van skeyes in 2022 medewerkers

Pendelaars van skeyes in 2023 medewerkers

Afvalbeheer en circulaire economie

In 2023 hebben we samengewerkt met Out of Use, een Belgisch afvalverwerkingsbedrijf dat gespecialiseerd is in hergebruik en recycling van commercieel materiaal.

Ze werken onvermoeibaar aan het inzamelen en hergebruiken van commercieel e-afval. Ze zoeken een nieuwe bestemming en een nieuw doel voor de ingezamelde producten. Als een product niet kan worden hergebruikt, winnen ze materialen zoveel mogelijk terug door recycling tot secundaire grondstoffen, waardoor zelfs niet-herbruikbare producten een nieuwe bestemming krijgen.

E-waste zoals kapotte beeldschermen, koffiezetapparaten, printers, grote batterijen en serverracks werd ingezameld en verwerkt door **Out of Use**.

Van de in totaal 9.363 kg ingezameld e-afval:

- werd 9.279 kg gerecycled;
- werd 84 kg hergebruikt;
- werd 17.718 kg CO₂ uitstoot vermeden (4.356 kg door hergebruik en 13.362 kg door materiaalrecycling).

Onze inspanningen vertegenwoordigen het equivalent van de CO₂ die wordt geabsorbeerd door 1,5 hectare bos in 1 jaar.

→ Donatie aan Close the Gap:

We hebben 60 laptops en 21 desktopcomputers gedoneerd aan onze partner **Close The Gap**, een internationale sociale onderneming die de digitale kloof wil dichten door tweedehands IT-apparaten van hoge kwaliteit aan te bieden aan educatieve, medische en sociale projecten in ontwikkelingslanden en opkomende landen.

Onze donaties aan Close the Gap maken deel uit van onze CSR-strategie om IT duurzamer te maken.

© Close the Gap

3.2. Betrokken

Welzijn op het werk
& betrokkenheid van
werknemers

→ skeyes Sportdag 2023

skeyes bouwde voort op het succes van de afgelopen jaren en bleef zich ook in 2023 inzetten voor het welzijn van de werknemers en het opbouwen van een sterke bedrijfscultuur. De **skeyes club**, die sport- en sociale activiteiten organiseert, verzorgde de 7^e jaarlijkse skeyes Sportdag.

Dit evenement bood een nog breder scala aan activiteiten, met meer dan 20 sporten waaraan werknemers konden deelnemen, waaronder badminton, karten, petanque, fietsen en volleybal. De 2023 skeyes Sportdag was opnieuw een daverend succes, vol teamspirit, kameraadschap en enthousiaste deelname van collega's uit de hele organisatie.

skeyes / club

→ Brussels Airport Marathon / Half Marathon 2023

Op 1 oktober 2023 namen 15 skeyes-medewerkers deel aan de 18^e editie van de **Brussel Marathon & Halve Marathon**. Het evenement trok ongeveer 12.600 lopers, een aanzienlijke stijging van 30% ten opzichte van vorig jaar. Deelnemers uit meer dan 100 landen kwamen samen om te genieten van prachtige plekken in Brussel met een finish op het

gerenoveerde parcours van het Koning Boudewijnstadion. Het evenement was niet alleen een sportspektakel, maar ook een viering van eenheid en diversiteit, met lopers van alle leeftijden en achtergronden die samenkwamen om te rennen, aan te moedigen en Brussel te verkennen. skeyes was verheugd om deel uit te maken van deze internationale viering van het hardlopen en trots om de **Demoucelle Parkinson Charity** te steunen door zijn deelname aan het evenement.

➔ Afvalopruimactie in de buurt

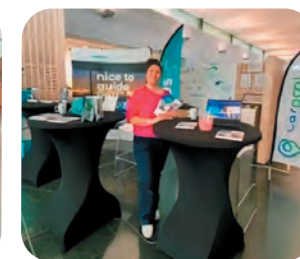
Om medewerkers bewuster te maken van milieubescherming en duurzaamheid organiseerde het MVO-team, in samenwerking met **Mooimakers**, een initiatief uit de Vlaamse regio dat zich inzet tegen zwerfvuil en sluijkstorten, een afvalopruimactie om afval in te zamelen in de straten rond onze vestiging in Steenokkerzeel. Het resultaat was dat twee straten werden schoongemaakt en 15 vuilniszakken werden verzameld. Deze werden aan de gemeente gegeven voor verwerking. Het was een uitstekende gelegenheid om collega's te ontmoeten en op een meer dan symbolische manier bij te dragen aan een schone omgeving buiten onze kantoorwerkplekken.

➔ Bewustmakingsevenement carpoolen

Op 25 april 2023 organiseerde skeyes een **bewustmakingsevenement over carpoolen** op het hoofdkantoor. Het evenement was bedoeld om werknemers bewust te maken van het carpoolplatform van het bedrijf, dat in 2022 werd gelanceerd. Het initiatief dient om duurzame mobiliteitsopties voor werknemers te promoten en moedigt carpoolen aan om koolstofuitstoot te verminderen en files te verminderen. Tijdens het evenement was er een live demonstratie en informatiesessie door vertegenwoordigers van Mpact, de dienstverlener die met skeyes samenwerkt aan het carpoolplatform. Werknemers kregen de kans om meer te leren over de functionaliteiten van het platform, hoe ze zich konden registreren en de voordelen van carpoolen voor zowel het individu als het milieu.

Over het algemeen was het een geslaagd evenement om werknemers te betrekken en duurzame woon-werkverkeeropties te promoten.

Diversiteit en inclusie

→ Internationale Vrouwendag

Op 8 maart 2023 vierde skeyes **Internationale Vrouwendag** met keynote speaker Gella Vandecaveye, een talentvolle voormalig judoka en Olympisch medaillewinnares. Vandecaveye's inspirerende boodschap benadrukte

teamwork en veerkracht en weerspiegelde skeyes' inzet voor gendergelijkheid en diversiteit in de luchtvaart. Het evenement benadrukte het belang om vrouwen in STEM te stimuleren en inclusiviteit binnen de sector te bevorderen.

→ Global Aviation Gender Summit

skeyes heeft deelgenomen aan de 2023 **Global Aviation Gender Summit**, georganiseerd door de *International Civil Aviation Organization* (ICAO) in Madrid, Spanje.

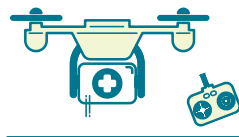
Dit evenement richtte zich op het bereiken van gendergelijkheid binnen de luchtvaartsector. Tijdens de top waren er discussies en presentaties over verschillende onderwerpen die van cruciaal belang zijn om dit doel te bereiken. Deze omvatten het aanmoedigen van vrouwen in STEM-vakgebieden, het bevorderen van gendergelijkheid op het werk en het gebruik van gegevens om een inclusief beleid te voeren. Daarnaast werd het belang benadrukt van rolmodellen, het delen van best practices en het stellen van gezamenlijke doelen voor de hele sector.

3.3. Gedeeld

Innovatie

→ Drones

In 2023 werden 15.462 dronevluchten toegestaan via de *Drone Service Application* (DSA). Deze vergunningen hadden betrekking op vluchten binnen door skeyes beheerde *Controlled Traffic Regions* (CTR's) en de Kortrijk *Radio Mandatory Zone* (RMZ). Dit betekent een stijging van 24% in het aantal autorisaties voor dronevluchten ten opzichte van 2022.

Drone Service Application

→ Digitale controletorens

Tegen 2026 zal Namen het eerste digitale controletorencentrum van België huisvesten. Deze faciliteit zal de controletorens voor de luchthavens van Luik en Charleroi centraliseren en hun huidige fysieke torens vervangen. Het systeem, dat is uitgerust met geavanceerde cameramasten, zal luchtverkeersleiders meer mogelijkheden geven om bewegingen op de grond, operaties op start- en landingsbanen en het luchtverkeer op afstand te beheren. Deze innovatieve technologie, die gebruik maakt van camera's voor nauwkeurig zicht bij slecht weer, belooft de veiligheid van de

luchtvaartnavigatie en de operationele efficiëntie te verbeteren.

Op 20 november 2023 werd een belangrijke mijlpaal bereikt met de installatie van de eerste 46 meter hoge cameramast op de luchthaven van Luik. Deze gebeurtenis markeerde het begin van de implementatiefase van het project. Bovendien wordt begin 2024 het Remote Tower Development Centre op Steenokkerzeel geopend, dat de ontwikkeling en configuratie van het nieuwe systeem zal vergemakkelijken met behulp van realtimebeelden van beide luchthavens.

➔ Bijdrage aan de ontwikkeling van windenergie

De opdracht van skeyes is het garanderen van de veiligheid van de luchtvaart. Daarom zorgt het bedrijf er ook voor dat interferentie tussen windturbines en navigatie- en bewakingssystemen tot een minimum wordt beperkt. Het innovatieprogramma van skeyes maakt het mogelijk om nieuwe technologieën in te zetten - zoals satellietnavigatie of multilateratie - die geen interferentie veroorzaken met windturbines. skeyes stroomlijnt ook zijn radars, in samenwerking met Defensie, om de horizon voor de ontwikkeling van windenergie te verbreden. Dit project wordt gedeeltelijk ondersteund door een federale subsidie van € 6.750 miljoen.

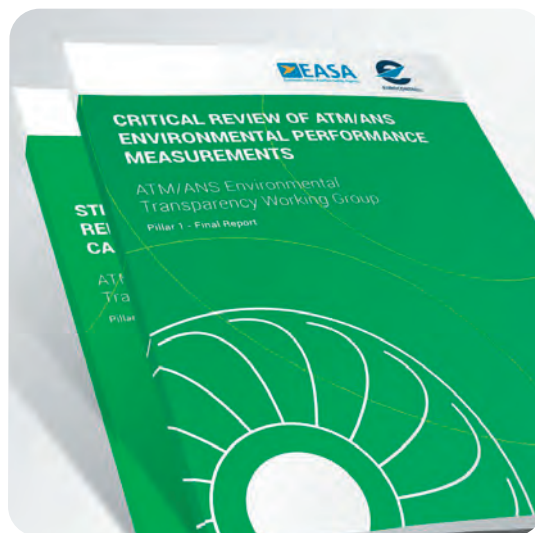
Partnerschappen

➔ Stap-voor-stap handleiding

In 2023 publiceerden het **Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA)** en **EUROCONTROL** hun rapport getiteld "Step-by-Step Guide to Measure, Reduce, and Report your ANSP's carbon footprint". Dit was een resultaat van de Pijler 3 ATM/ANS Environmental

Transparency Working Group, mede voorgezeten door het skeyes CSR team.

De stap-voor-stap handleiding geeft een overzicht van wat ANSP's kunnen doen om hun eigen impact op het milieu te beheersen. Het voorziet de lezer ook van de kennis, vaardigheden en hulpmiddelen die nodig zijn om de CO₂-voetafdruk toe te passen op hun eigen ANSP-bedrijfsprocessen.

→ **skeyes' deelname aan 'Youth for Change and action'-dag**

skeyes nam deel aan de **Youth for Change and Action (YOUCA)**-dag.

Op deze dag verbinden studenten zich ertoe om een dag te werken bij een bedrijf, een organisatie, een overheid of een particulier.

Het loon dat ze die dag verdienen, wordt gedoneerd aan projecten van geëngageerde jongeren wereldwijd.

Bij skeyes kregen zes middelbare scholieren de unieke kans om een hele dag lang enkele van onze collega's te volgen. Deze praktijkervaring stelde hen in staat om verschillende afdelingen en functies binnen skeyes te verkennen en waardevolle

inzichten te krijgen in de wereld van de luchtvaart. Het loon dat door deze leerlingen werd verdiend, werd in zijn geheel gedoneerd aan het jeugdproject van Plan International in Senegal.

YOUCA is een organisatie die jongeren stimuleert om samen te werken aan een duurzame en rechtvaardige samenleving.

→ GreenATM-programma

skeyes is door de **Civil Air Navigation Services Organisation (CANSO)**

bekroond met niveau 3 van het GreenATM milieuaccrediteringsprogramma. Deze prestigieuze prestatie erkent de inzet van skeyes om zijn ecologische voetafdruk te verkleinen en de uitstoot in het luchtruim tot een minimum te beperken.

Het GreenATM-programma, dat in 2022 van start is gegaan, evalueert de inspanningen van verleners van luchtvaartnavigatiediensten om hun invloed op het milieu te beperken door middel van verschillende activiteiten, waaronder bestuur, luchtverkeersbeheer, infrastructuur en duurzame aankopen. Het behalen van niveau 3-accreditering door skeyes betekent dat het bedrijf volwassen is in het implementeren van uitgebreide plannen om

de impact op het milieu effectief te beheren, wat getuigt van de robuuste capaciteiten op het gebied van milieubeheer.

De niveaus van het CANSO GreenATM-programma variëren van 1, waarbij de exploitant erkent dat het beleid van het bedrijf effectief kan bijdragen aan het verminderen van de milieueffecten, tot niveau 5, waarbij alle strategieën volledig zijn geïmplementeerd met een positief effect op de milieuvoetafdruk en de organisatie actief betrokken is bij het onderzoeken en testen van innovaties.

Het GreenATM-programma heeft waardevolle inzichten opgeleverd in gebieden die voor verbetering vatbaar zijn en stimuleert skeyes om door te gaan met het implementeren van effectieve initiatieven en te investeren in innovatieve oplossingen voor een groenere toekomst.

CANSO

**GREEN
ATM**

→ Opleiding als hefboom voor ontwikkeling

874

dagen opleiding werden gevolgd door het operationele personeel van skeyes in 2023. De opleidingen worden georganiseerd in samenwerking met skeyes' dochteronderneming *Entry Point North Belgium* (EPNB).

64

simulatorsessies voor luchtverkeersleiders werden georganiseerd.

36

cursussen over de menselijke factor in luchtverkeersleiding werden gevolgd door operationeel personeel.

6

ATSEP-medewerkers (*Air Traffic Safety Electronic Personnel*) werden opgeleid en vervoegden het CISM (*Critical Incident*

In 2023 zette skeyes zijn engagement voor de ontwikkeling van zijn medewerkers voort via een reeks gerichte opleidingsprogramma's. In totaal namen **88** nieuwe medewerkers deel aan uitgebreide onboardingsessies over essentiële onderwerpen als communicatie, cyberbeveiliging en veiligheidsbeheer.

Stress Management) peers team, de structurele psychologische ondersteuning die beschikbaar is voor luchtverkeersleiders en leden van de operationele diensten. De ondersteuning werd uitgebreid naar leden van het technisch personeel (ATSEP) en IT-diensten.

378

coachingsessies werden gegeven aan ATCO-studenten door ervaren collega's naast hun opleidingsprogramma voor luchtverkeersleiders, met medewerking van Defensie.

348

systeem- en uitrustingsopleidingen werden gegeven aan ATSEP-personeel, via skeyes' dochteronderneming EPNB.

195

technische medewerkers (ATSEP) volgden deze opleiding.

Bovendien zijn **37** senior medewerkers begonnen aan een twee jaar durend leiderschapsontwikkelingstraject, met de nadruk op people management, onderhandelingsvaardigheden en persoonlijke coaching. Daarnaast waren er **21** individuele aanvragen voor verschillende trainingsprogramma's.

Transparantie

skeyes hecht waarde aan transparantie en ethiek en heeft toegezegd een duurzaamheidsverslag te publiceren met verwijzing naar het **Global Reporting Initiative (GRI)**. Het GRI is een onafhankelijke, internationale organisatie die bedrijven en andere organisaties helpt verantwoordelijkheid te nemen voor hun impact door een gemeenschappelijke, wereldwijde taal te bieden om deze impact te communiceren. De GRI-richtlijnen zijn 's werelds meest gebruikte normen voor duurzaamheidsrapportage. In de bijlage van dit verslag presenteren we al onze doelstellingen met de bijbehorende indicatoren en de resultaten van de afgelopen twee jaar. Daarnaast geven we per hoofddoelstelling de relevante **SDG's** aan om het inzicht in onze bijdrage te vergroten.

4. OP DE RADAR: SKEYES IN 2024 EN DAARNA

In 2024 beginnen we met het vernieuwingsproces om onze Level 3 GreenATM-accreditatie te behouden. Dit toont aan dat we ernaar streven om zowel onze directe impact op het milieu als de uitstoot van de luchtruimgebruikers onder ons beheer te verminderen.

We zetten ook een belangrijke stap naar een groenere toekomst door een aanbesteding uit te schrijven voor de installatie van zonnepanelen. Met dit project zullen we hernieuwbare energie gebruiken om onze activiteiten van stroom te voorzien en onze ecologische voetafdruk aanzienlijk te verkleinen.

In de toekomst zetten we ons in voor meer transparantie. Ter voorbereiding op de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) zullen we de eerste stappen zetten om onze rapportagekaders te verfijnen, zodat we nog uitgebreidere en transparantere informatie kunnen verstrekken over onze inspanningen op het gebied van duurzaamheid.

Om onze impact op het milieu verder te minimaliseren, geven we prioriteit aan de implementatie van een robuust *Environmental Management System* (EMS). Met dit systeem kunnen we onze ecologische voetafdruk systematisch beheren en onze duurzaamheidsprestaties voortdurend verbeteren.

We zullen een biodiversiteitsproject lanceren dat zich richt op het planten van bomen en bosbeheer, met als doel natuurreservaten te creëren, klimaatuitdagingen aan te pakken en ons engagement voor duurzame ontwikkeling te versterken via partnerschappen met organisaties als Natagora en Natuurpunt.

Om milieuvriendelijk woon-werkverkeer te stimuleren, introduceren we een fietsleaseprogramma voor onze medewerkers. Dit initiatief is bedoeld om onze werknemers aan te moedigen groenere reisgewoonten aan te nemen en bij te dragen aan een duurzamere toekomst.

5. BIJLAGEN

5.1. Resultaten 2023

Duurzaam Pijler 1

Materiële thema's	Doelstellingen	Indicator	Resultaten 2022	Resultaten 2023
Koolstofvoetafdruk	50% vermindering van CO ₂ -uitstoot in 2030 ten opzichte van 2019 voor de scopes 1, 2 en 3 van de activiteiten van skeyes.	% vermindering CO ₂ -uitstoot voor de Scopes 1, 2, 3 t.o.v. 2019	Daling ten opzichte van oude basis. Met inbegrip van CAPEX en OPEX voor scope 3, een netto stijging van 3% (excl. eventuele uitbreiding naar scope 3).	Vermindering met 4% t.o.v. 2019
	Vermindering van het elektriciteitsverbruik met 2% per jaar voor de periode 2020-2025	% vermindering in elektriciteitsverbruik (t.o.v. vorig jaar)	Daling met 2% voor HQ Steenokkerzeel & CNS-uitrusting, maar algehele stijging met 2% als gevolg van lokale sites (stijging VTE)	Ons totale elektriciteitsverbruik daalt met 3% in 2023
Energieverbruik	Vermindering van het gas- en brandstofverbruik in gebouwen en het wagenpark met 3% per jaar voor de periode 2020-2025	% vermindering van gas- en brandstofverbruik (t.o.v. vorig jaar)	Gas 10% daling/ Brandstof voor verwarming 18% stijging / Brandstofpark: 6% daling	Aardgas daling met 14%/ verwarmingsbrandstof daling met 30%/ brandstofpark daling met 6%
	Opwekking van eigen hernieuwbare energie	Geïnstalleerd fotovoltaïsch vermogen (kW)	Technische analyse voltooid voor site Steenokkerzeel	Aanbesteding voor installatie van fotovoltaïsche energie is gestart in 2023
Hernieuwbare energie	Aankoop van 100% groene elektriciteit van lokale oorsprong	% ingekochte elektriciteit van groene en lokale oorsprong	100 % groene elektriciteit	100 % groene elektriciteit
	Tegen 2025, 50% groene voertuigen in het wagenpark van commerciële en dienstvoertuigen	% groene voertuigen in het wagenpark	58% groene voertuigen in het wagenpark	63% groene voertuigen in het wagenpark
Groene mobiliteit	Installatie van oplaadcapaciteit voor elektrische voertuigen en fietsen	Aantal geïnstalleerde oplaadpunten	2 voor elektrische voertuigen	1 voor EV (elektrisch voertuig) en 4 voor fietsen
	Afval van medewerkers (papier, plastic en restafval) verminderen	% afname van het gewicht van het geproduceerde afval per werknemer en per dag bij skeyes (t.o.v. vorig jaar)	Daling met 7,6% van het gewicht aan afval per werknemer	Daling van 26% van het gewicht van het geproduceerde afval per werknemer en per dag
Afvalbeheer	Afval en voedselverlies in het restaurant verminderen	% vermindering van afval in het restaurant (t.o.v. vorig jaar)	Toename van 1,8% van afval in restaurant t.o.v. vorig jaar	15% toename van afval in restaurant t.o.v. vorig jaar
	IT- en radio-uitrusting een tweede leven	Hoeveelheid hergebruikte IT- en radio-	45 laptops en 48 notebooks gedoneerd aan Close the Gap	60 laptops en 21 desktops gedoneerd aan Close the Gap

Betrokken Pijler 2

Materiële thema's	Doelstellingen	Indicator	Resultaten 2022	Resultaten 2023
Welzijn op het werk	Ziekteverzuim onder 5%	% ziekteverzuim	3.18% ziekteverzuim in 2022	2.52% ziekteverzuim in 2023
Betrokkenheid medewerkers	Deelname aan projecten met de omliggende gemeenschap vergroten	Aantal deelnemende werknemers	Er namen 16 medewerkers deel aan de Marathon van Brussel, 15 medewerkers namen deel aan de Brussels Ekiden	15 werknemers namen deel aan de marathon van Brussel, 12 aan een schoonmaakactie
Diversiteit en Inclusie	Toename van het aandeel vrouwen in managementposities	% mannen en vrouwen in hogere functies	30,8% vrouwen in FORUM groep	36.8% vrouwen in FORUM groep

Gedeeld Pijler 3

Materiële thema's	Doelstellingen	Indicator	Resultaten 2022	Resultaten 2023
Innovatie	Evaluatie van innovatieprojecten op de impact van duurzaamheid	Aantal geëvalueerde	Er zijn 303 aanvragen voor windturbines ingediend goedgekeurd	Er zijn 337 aanvragen voor windturbines ingediend goedgekeurd
Partnerschappen	Bevordering van gezamenlijke MVO-gerelateerde projecten met belangrijke stakeholders	Aantal gelanceerde projecten	Deelname aan de YOUCA actiedag Leerstoel Circulaire Economie van de Antwerp Management School	Deelname aan de YOUCA actiedag Leerstoel Circulaire Economie van de Antwerp Management School

5.2. GRI-inhoudsopgave

Gebruiksverklaring

skeyes heeft voor de periode 1/1/2023 tot 31/12/2023 verslag uitgebracht over de informatie die in deze GRI-inhoudsopgave wordt vermeld, met verwijzing naar de GRI-normen.

GRI 1 gebruikt

GRI 1: Grondslag 2021

GRI-norm

Bekendmaking

Pagina's/antwoord

GRI 2: Algemene bekendmakingen 2021

2-1	Organisatorische details	6-7
2-2	Entiteiten opgenomen in de duurzaamheidsrapportering van de organisatie	7-8
2-3	Verslagperiode, frequentie en contactpunt	6
2-4	Herformuleringen van informatie	6
2-5	Externe verificatie	-
2-6	Activiteiten, waardeketen en andere zakenrelaties	7, 10
2-7	Werknemers	9
2-8	Medewerkers die geen werknemer zijn	9
2-9	Bestuursstructuur en -samenstelling	6, 11
2-10	Benoeming en selectie van het hoogste bestuursorgaan	-
2-11	Voorzitter van het hoogste bestuursorgaan	4-6
2-12	Rol van het hoogste bestuursorgaan bij het toezicht op het impactbeheer	6
2-13	Delegatie van verantwoordelijkheid voor impactbeheer	11
2-14	Rol van het hoogste bestuursorgaan in duurzaamheidsrapportering	4-6
2-15	Belangenconflicten	-
2-16	Communicatie van 'kritieke zorgen'	-

GRI-norm	Bekendmaking	Pagina's/antwoord
----------	--------------	-------------------

GRI 2: Algemene bekendmakingen 2021

2-17	Collectieve kennis van het hoogste bestuursorgaan	11
2-18	Evaluatie van de prestaties van het hoogste bestuursorgaan	-
2-19	Bezoldigingsbeleid	-
2-20	Proces voor het bepalen van de bezoldiging	-
2-21	Totale jaarlijkse vergoedingsverhouding	-
2-22	Verklaring over de strategie voor duurzame ontwikkeling	4-5, 12-14, 32
2-23	Beleidsverbintenissen	19
2-24	Verankeren van beleidsverbintenissen	11-19
2-25	Processen om negatieve effecten te herstellen	-
2-26	Mechanismen om advies in te winnen en bezorgdheid te uiten	-
2-27	Naleving van wet- en regelgeving	6-19
2-28	Lidmaatschap verenigingen	7
2-29	Benadering van stakeholdersengagement	12
2-30	Collectieve arbeidsovereenkomsten	-

GRI 3: Materiële onderwerpen 2021

3-1	Proces om materiële onderwerpen te bepalen	12
3-2	Lijst van materiële onderwerpen	12-13, 33-34
3-3	Beheer van materiële onderwerpen	15-31

GRI-norm	Bekendmaking	Pagina's/antwoord
GRI 302: Energie 2016		
302-4	Vermindering van het energieverbruik	18-19, 33
302-5	Vermindering van de energiebehoeften van producten en diensten	18-19, 33
-	Hernieuwbare energie	19
GRI 305: Emissies 2016		
305-1	Directe (scope 1) broeikasgasemissies	15-17, 33
305-2	Energie indirecte (scope 2) broeikasgasemissies	15-17, 33
305-3	Andere indirecte (scope 3) broeikasgasemissies	15-17, 33
305-4	Intensiteit broeikasgasemissies	15-17, 33
305-5	Vermindering van uitstoot van broeikasgassen	15-17, 33
Groene mobiliteit		
-	Maatregelen om een groenere mobiliteit te bevorderen	19-20, 25, 33
-	Mobiliteit op het werk	19-20, 33
GRI 306: Afval 2020		
306-4	Afval dat niet wordt gestort	21, 25, 33
GRI 308: Milieubeoordeling leveranciers 2016		
308-1	Nieuwe leveranciers die aan de hand van milieucriteria zijn gescreend	19

GRI-norm	Bekendmaking	Pagina's/antwoord
GRI 403: Gezondheid en veiligheid op het werk 2018		
403-4	Werknemersparticipatie, -raadpleging en -communicatie inzake gezondheid en veiligheid op het werk	22-24, 34
403-5	Opleiding medewerkers over gezondheid en veiligheid op het werk	31
403-6	Bevordering van de gezondheid van medewerkers	22-24, 31
403-10	Werkgerelateerde slechte gezondheid	34
GRI 405: Diversiteit en gelijke kansen 2016		
405-1	Diversiteit van bestuursorganen en werknemers	26, 34
Innovatie		
-	Innovatieve projecten met een positieve impact op duurzaamheid	27-28, 34
Partnerschappen		
-	Bevordering van gezamenlijke MVO-gerelateerde projecten met belangrijke stakeholders	28-30, 34
Transparantie		
-	Jaarlijks een duurzaamheidsverslag publiceren op basis van bewezen normen voor duurzaamheidsrapportering	31

5.3. Gebruikte afkortingen

ANSP	Air Navigation Service Provider
ATC	Air Traffic control
ATCO	Air Traffic Controller
ATM/ANS	Air Traffic Management
ATSEP	Air traffic safety electronics Personnel
BKG	Broeikasgas
CANAC2	Computer Assisted National Air Traffic Control Center
CANSO	Civil Air Navigation Services Organisation
CAPEX	Capital expenditure
CDO	Continuous Descent Operations
CISM	Critical incident stress management
CNG	Compressed natural gas
CNS	Communication Navigation and Surveillance
CSR	Corporate Social Responsibility
CSRD	Corporate Sustainability Report Directive
CTR	Control traffic regions
DE&I	Diversity Equity & Inclusion (diversiteit, gelijkheid en inclusie)
DSA	Drone Service Application
EASA	Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart

EPBN	Entry Point North Belgium
ESG	Environment, Social Governance (Milieu, Maatschappij en Bestuur)
EV	Electric vehicle
FABEC	Functional Airspace Block Europe Central
GRI	Global reporting index
ICT	Information and communication technology
ICTAO	International Civil Aviation Organization
ILS	Instrument Landing System
SDG	Sustainable Development Goals (duurzame ontwikkelingsdoelen)
OPEX	Operating Expenditure
RMZ	Radio mandatory zone
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
EMS	Environmental Management System
STEM	Sciences Technology Engineering and Mathematics
EU	European Union (Europese Unie)
VTE	Voltijds Equivalent
WKK	Warmtekrachtkoppeling
YOUCA	YOUth for change and action

Member of FABEC

www.skeyes.be

skeyes nice to
guide
you